

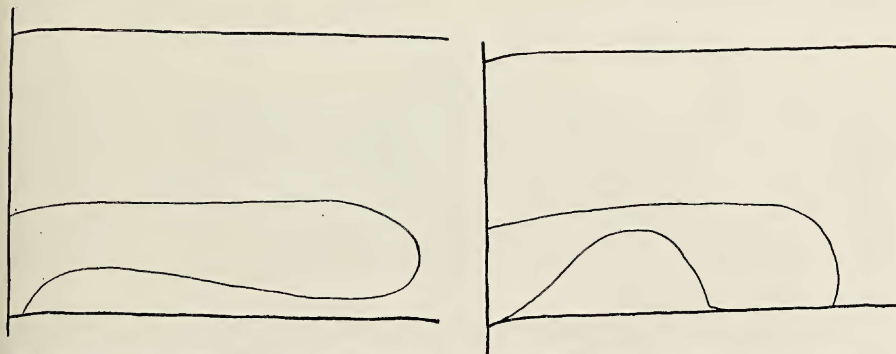
Zweefvliegenvangsten in de Italiaanse Alpen (Diptera, Syrphidae)

door

V. S. VAN DER GOOT

In 1957 en 1958 bezocht ik met enkele andere biologen Tarvisio, in de uiterste noordoostpunt van Italië, bij het drielandpunt Italië—Oostenrijk—Joego-Slavië. Enkele van de voornaamste vangplaatsen wil ik hierbij vermelden, opdat ook andere dipterologen van onze ervaringen kunnen profiteren.

Omstreeks eind juli bleek het hoogste punt van het kabelbaantje van Tarvisio, de „seggiovia”, uitstekende vangsten op te leveren. Zelfs voor niet-bergbeklimmers is deze plek wel te bereiken, daar men in het dorp in kan stappen en na 10 minuten zitten op 1300 m hoogte arriveert waar men, na 100 meter lopen langs het pad naar Lussari, in het stuk komt waar wij vele soorten vingen. In flink aantal vlogen daar *Zelima florum* en de drie soorten van de *Syrphus vittiger*-groep: *S. vittiger*, *S. lineola* en *S. annulatus*. In enkele exemplaren waren te vinden *Zelima ignava* Panz., *Didea alneti* Fall. en *Cynorrhina fallax* L. Vooral de laatste soort is een bergdier, dat men bovendien weinig vangt. Merkwaardigerwijze vloog in begin augustus 1958 geen van deze soorten meer, maar was de hele populatie vervangen door een groot aantal Eristalinae, waarvan het talrijk voorkomen van *Eristalis pratorum* vermeldenswaard is. Dit verschijnsel werd wel veroorzaakt, doordat 1958 een vroeg jaar was en alle vliegtijden daardoor vroegd waren. Zo troffen we op 1 augustus 1957 op 1700 m hoogte, in het dennebos bij „Malga”, aan het pad van de seggiovia naar Lussari, vele exemplaren van *Syrphus venustus* en *S. lunulatus* aan. De exemplaren van *S. venustus* behoren tot een onbeschreven ondersoort (zie de samenvatting). In 1958 waren beide soorten in de eerste helft van augustus nergens te vinden. In Nederland vliegen ze in mei, enkele jaren tot half juni.

Left: *Syrphus venustus* Mg., ♀, typical form; Wageningen (Netherlands, prov. of Guelderland), 29.VI.1952. Right: *Syrphus venustus friuliensis* nov. subsp., ♀, Tarvisio (Italy), 1.VIII.1957. Part of third abdominal segment.

Een vangplaats, welke alleen in 1958 bezocht werd, was een hoog berggedeelte zuidwestelijk van Tarvisio, de Jof di Montasio. Hier, in de schaduw van een steile bergkam, lag in augustus nog sneeuw en langs het sneeuwveld was een

prachtig bloemenkleed ontwikkeld. Zeer veel Syrphiden vlogen er op *Saxifraga aizoides*, een Steenbreeksoort met gele bloemetjes. Behalve *Syrphus lapponicus* en enkele gewone soorten vonden we hier vele exemplaren van *Syrphus* ? *arcuatus* Fall. Dit is niet de *S. arcuatus* van Noord-Europa, maar die welke voorkomt in Engeland en goed gekarakteriseerd is in het werkje van COE. De heer COLLIN heeft de ♂♂, die ik oorspronkelijk voor *Syrphus latilunulatus* Collin hield, voor me gedetermineerd. Eén van de twee soorten, bekend als *S. arcuatus*, zal wel anders moeten heten en waarschijnlijk zal de heer COLLIN hierover nog wel iets publiceren.

Talrijk kwamen bij Tarvisio voor *Eristalis pratorum* Mg., *E. rupium* F., *Zelima florum* F., *Cheilosia barbata* Loew, *Ch. canicularis* Panz. en *Lampetia cinerea* F. Dit zijn voor ons Nederlanders echter zeer opmerkelijke dieren. Andere bijzondere soorten, die een vermelding verdienen, zijn *Chamaesyrrhus scaevoides* Fall., *Syrphus diaphanus* Zett. en *Rhingia rostrata* L., gevangen tussen Tarvisio en Camporosso. De laatste soort vliegt, evenals de Nederlandse *R. campestris*, pas in augustus (tweede generatie?). Voorts *Platychirus melanopsis* Loew op 1800 m hoogte, Monte Lussari, en *Xanthogramma citrofasciatum* Deg. van Tarvisio. Tenslotte *Chrysotoxum lessonae* Gigl. Tos en *Cheilosia personata* Loew langs het pad van de Rifugio Grego naar de Jof di Montasio. De Rifugio Grego is eigendom van de Club Alpino Italiano. Eigenlijk zijn deze huisjes (met volledige pension) alleen voor leden toegankelijk, maar dank zij de organisatorische talenten van broeder THEOWALD had onze groep hier toegang en kon ze een week van de enorme gastvrijheid genieten. Het is dan ook op zijn plaats om dit artikel te besluiten met onze dank hiervoor te betuigen, wetende dat we alleen maar te kort konden schieten om voor dit alles in gelijke mate iets terug te geven. Het afscheidconcert, behalve in het Nederlands, Frans, Duits, Engels en Spaans ook in het Italiaans, heeft echter wel veel vergoed! Ik wil hier ook mijn dank betuigen aan de Uyttenboogaart-Eliassen Stichting, die voor de excursie van 1957 een subsidie verleende.

Summary

The author gives an account of Syrphid flies from some places in the neighbourhood of Tarvisio, near the Austrian and Jugoslavian borders, in northeastern Italy. The total number of species is 91 (about 850 specimens). The species mentioned in this publication were found near Tarvisio, with the exception of *Syrphus latilunulatus* Collin and *Rhingia campestris* Mg. *Syrphus arcuatus* Fall. is the same species as mentioned by COE, but different from *S. arcuatus* Fall. mentioned by LUNDBECK.

A new subspecies of *Syrphus venustus* Mg. was found in the pine wood near "Malga", on the way from the seggiovia of Tarvisio to Monte Lussari, just on the watershed between the basins of the rivers Po and Danube. All 11 specimens of *Syrphus venustus* found there show peculiar abdominal markings that do not occur in series of typical specimens from Holland and Finland in the author's collection.

The abdominal lunules of *Syrphus venustus friuliensis* subsp. nov. are sinuate in the middle, along the anterior margin of the lunule. Consequently the lunule

is very narrow in the middle part, in some specimens the lunule is divided into two! Both the nominate subspecies and the new subspecies are figured in this paper. The ♀ type specimen is labelled: Seggiovia-Lussari, 30.VII.1957. In the VAN DOESBURG collection there is also a specimen from Carinthia, Austria. Mr. H. J. P. LAMBECK took the same subspecies near the "Gross Venediger", eastern Tirol, Austria.

The new subspecies is named after the Alpi Friuli.

Literatuur

- COE, R. L., 1953, Handbooks for the Identification of British Insects, Vol. X, part 1, Diptera Syrphidae, Royal Entomological Society of London.
LUNDBECK, W., 1916, Diptera Danica V, Lonchoceridae — Syrphidae.

Amsterdam-W, Sloterveerlaan 157hs.

Kiriakoff, S. G., Inleiding tot de systematiek der Schubvleugeligen (Lepidoptera). Wetenschappelijke mededeling no. 35 van de Kon. Nederl. Natuurhist. Ver., januari 1960.

Dr. KIRIAKOFF heeft al een eerbiedwaardige lijst van artikelen over de systematiek der Lepidoptera op zijn naam staan en de redactie van de Wetenschappelijke Mededelingen had dan ook geen betere keus kunnen doen, toen zij een auteur zocht om over dit onderwerp te schrijven.

Onze inzichten in de systematiek van deze insectengroep hebben zich de laatste tientallen jaren nogal gewijzigd. Waren we er door de veel gebruikte Catalogus van STAUDINGER-REBEL van doordrongen, dat er twee groepen vlinders bestaan, die prachtig van elkaar te scheiden zijn, de Macro's en de Micro's, tegenwoordig weten we wel, dat dit een volkomen onlogische indeling is, die geen wetenschappelijk ingesteld entomoloog meer zal verdedigen.

Natuurlijk zijn er verschillende stelsels bedacht om de vlinders in te delen en ook nu hebben we nog geen systematiek, waarmee iedereen het eens is. Maar ook zonder dat we zover zijn is het toch wel heel interessant een voor een ieder begrijpelijk overzicht te lezen van de verschillende opvattingen, die er sinds de tijd van LINNAEUS over de indeling van de vlinders geheerst hebben. En het is vooral goed eens duidelijk uiteengezet te zien op welke kenmerken de systematici hun stelsels baseerden.

De auteur bespreekt eerst de structurele kenmerken (waarbij natuurlijk de gehoororganen een beurt krijgen), dan geeft hij een interessante schets over de geschiedenis van de vlinder-systematiek en tenslotte volgt een tabel voor het determineren van de families. Het gedeelte daarvan, dat de Microlepidoptera behandelt, werd samengesteld door Dr. A. DIAKONOFF, waardoor de publicatie slechts aan waarde kon winnen. Een dubbele pagina met afbeeldingen van structuurdetails geeft een duidelijke toelichting van de gebruikte terminologie.

Deze weer zeer aanbevelenswaardige mededeling is voor leden van de Ent. Ver. verkrijgbaar voor f. 1,75, te storten op postrekening 13028 van het bureau van de K. N. N. V. te Hoogwoud. — LPK.

Gonepteryx rhamnii L. in Rotterdam. In 1959 deed ik maar enkele waarnemingen van de Citroenvlinder in Rotterdam, nl. op 28.II, 16.VII en 20.XI. Het waren alle drie mannetjes. Toch heb ik weer een bewijs, dat de vlinder zich hier voortplant! Want op 27 mei vond ik na lang zoeken vier reeds uitgekomen eieren op vuilbomen in de Kralingerhout. Twee rupsjes in hun eerste stadium kon ik vinden, niet ver van hun eischalen.

N. W. ELFFERICH, Mathenesserdijk 95b, Rotterdam-7.